

De Zonnebaars

De zonnebaars (*Lepomis gibbosus*) is een exoot die inmiddels op veel plaatsen in Nederland voorkomt. De soort is in grote aantallen via tuincentra en aquariumhandels ingevoerd. Volwassen dieren worden regelmatig (illegaal) door hun eigenaren in het wild uitgezet en blijken zich daar volop voort te planten. De afgelopen jaren worden er steeds meer waarnemingen van de zonnebaars doorgegeven. Vanwege potentiële bedreiging van de inheemse flora en fauna adviseert RAVON geen zonnebaarzen aan te schaffen en hebben we acties ondernomen om de verkoop te staken. Dit heeft er onder meer toe geleid dat de grootste distributeur van aquarium- en vijverproducten in Nederland het besluit heeft genomen te stoppen met de verkoop van zonnebaarzen.

Hoe herken je hem?

Een zonnebaars heeft een patroon van donkere geelbruine en rode vlekken op de blauwgroene flanken. Opvallend is de licht omrande zwarte vlek op zijn kieuwdeksels. Op het kieuwdeksel bevindt zich vaak een oranje-rode vlek. De lange rugvin bestaat uit een deel met harde stekels (voorkant) en een hoger deel met zachte stekels (achterkant).

Verspreiding

De uit Noord-Amerika afkomstige zonnebaars is al ruim honderd jaar in Nederland aanwezig. Het zwaartepunt lag lange tijd in Zuidoost-Nederland, maar er komen steeds meer

waarnemingen uit de rest van het land, zelfs op de waddeneilanden Terschelling en Schiermonnikoog (zie kaartje).

Probleem of aanwinst?

In aquaria en tuinvijvers plant de soort zich vaak in snel tempo voort en kan al na korte tijd voor overbevolking zorgen. Het overschot aan zonnebaarzen wordt dan vaak, met goede bedoelingen, uitgezet in vennen of poelen. Sinds een tijdje duikt de vis dan ook steeds vaker op in dit type wateren, waar van nature vaak geen vis aanwezig is. Daar blijken ze een ware slachting aan te richten onder amfibieën en ongewervelde dieren zoals libellen. Er zijn al meerdere gevallen bekend waar zeldzaamheden als kamsalamander, knoflookpad en boomkikker verdwenen nadat de zonnebaars een water had gekoloniseerd. De zonnebaars staat in de top tien van schadelijke invasieve vissoorten wereldwijd!

Het is dus heel belangrijk om de verspreiding van deze soort goed vast te leggen en te volgen, zodat er actie kan worden ondernomen. RAVON ontvangt graag waarnemingen van de zonnebaars. De gegevens kunnen worden ingevoerd via Telmee.nl of Waarneming.nl.

Onderzoek en actie!

Om de ecologie van de zonnebaars beter te begrijpen en om bestrijding efficiënter en beter te maken, zijn Stichting Bargerveen, Bosgroep Zuid Nederland en RAVON betrokken bij diverse projecten rondom deze

Zonnebaars (Foto: Jelger Herder)

Verspreidingskaart Zonnebaars

De kaart geeft een beeld van de verzamelde gegevens in 2010. Met een rode stip zijn de uurhokken (5 x 5 km) weergegeven waar de zonnebaars in 2010 is waargenomen. De grijze vierkantjes geven aan waar de soort in de negen voorafgaande jaren is waargenomen (2001-2009). Nog niet alle gegevens zijn gecontroleerd op betrouwbaarheid. Voor de zonnebaars zijn nog delen van het land onderbemonsterd.

soort. Stichting Bargerveen verricht in het kader van Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (O+BN) fundamenteel onderzoek naar sturende processen achter populatieveranderingen bij de zonnebaars. Gezamenlijk werken we aan toegepast onderzoek waarbij we verschillende bestrijdingsmethoden uitproberen, evalueren en communiceren richting belanghebbende partijen. Dit onderzoek wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Noord-Brabant.

Voor meer informatie over de zonnebaars en fotomateriaal: <http://www.ravon.nl/Soorten/Vissen/Zonnebaars/tabid/218/Default.aspx>

Jeroen van Delft (RAVON), Nienke de Kort (Bosgroep Zuid Nederland) & Hein van Kleef (Stichting Bargerveen)